

CARTILE SATEANULUI ROMANU.

PENTRU
TREBUINTIELE POPORULUI ROMANU.

Ese in fie-care luna câte una carte. Pretiulu pre unu anu intregu e 1 fl. v. a. — Prenumerantii voru primí cá premia de totu gratis dóue portrete frumóse.

PREOTULU ROMANU.

Diariu basericescu, scolastecu
si literariu.

Ese in 1-a si 16-a a fie-carei
lune. — Pretiulu pre anu
e 4 fl., pre $\frac{1}{2}$ anu 2 fl. — Pre-
numerantii primescu portrete
frumóse cá premii gratuite.

AMICULU FAMILIEI.

Diariu socialu, beletristicu
si literariu.

Ese in 1/13 si 15/27 a fie-
carei lune. Pretiulu pre anu
e 4 fl., pre $\frac{1}{2}$ anu 2 fl. — Pre-
numerantii primescu portrete
frumóse cá premii gratuite.

Proprietariu, Redactoru si Editoru :

NICULÆ F. NEGRUTIU.

Tóte trei díuariale nóstre — cu cincí, si pentru
abonantii noi cu optu, portrete de premiu costau pre
anu 8 fl., pre $\frac{1}{2}$ anu 4 fl., pre $\frac{1}{4}$ de anu 2 fl. v. a.

GHERL'A

Imprimari'a „Auror'a“ p. A. Todoranu.

1883.

La Cartea urmátoria se va allaturá portretulu distinsului nos-
tru publicistu GEORGIU BARITIU cá premiu gratuitu.

F e l i u r i m i .

Concursu la siese premii — 2 câte de 100 sâ 4 câte de 50 franci in auru — se escrie prin administratiunea diuarialoru „Amiculu Familiei“ si „Preotulu Romanu.“

Cu câte 100 franci in auru se va premiá cea mai buna novela originala publicânda in „Amiculu Familiei“ si celu mai bunu articlu din sfer'a scientialoru teologice publicânda in „Preotulu Romanu.“ — Cu câte 50 franci in auru se va premiá cea mai buna poesia si celu mai bunu studiu socialu publicânde in „Amiculu Familiei“ si cea mai buna predica funebrala si predica ocaionala publicânde in „Preotulu Romanu.“

Terminulu la fie-care e $18/30$ Juniu an. 1883, precându manuscrisale, nesubscrise de auctoru, providiute cu óre-care devisa, — suntu a se tramite la Administratiunea numiteloru diuaria in Gherl'a (Sz.-ujvár. — Transilvani'a) allaturânduse la ele si o epistola sigilata cu sigilu strainu, care in lontru se arete numele auctorului ér' din afara se pórtede devis'a operatului. Cluj / Central University Library Cluj

Diuariale nóstre se potu aboná inea pre anulu 1883. **Amiculu Familiei.** Va esí in $1/13$ si $15/27$ dí a lunei, si va publicá totu soiulu de articlii pentru instractiunea si distractiunea totoror iadividilora din familia — nisaindu a câscigá acestor'a o petrecere intru-adeveru nobile si instructiva. — Pretiulu pre unu anu e 4 fl.; $1/2$ de anu 2 fl. $1/4$ de anu 1 fl. pentru Romani'a si strainatate pre unu anu e 10 franci — lei. — Abonantii pre anulu intregu voru primí cá premia de totu gratis dóne portrete fórt franóse, din cari unulu va representá pre M. S'a Regin'a Romaniei imbracata in vestminte tieranesci si ocupata cu torsulu, ér' celu-alaltu o va representá tiesêndu la resboiulu intoemitu dupa indegetarile M. S'ale. — Abonantii noi la cerere proprie voru primí gratis inea si portretele M. S. Regele si Regi'a Romaniei, date cá premia in anulu acest'a. — **Cartile Sateanului Romanu.** Va esí in fie-care luna câte o carte baremi de un'a cóla, si va publicá totu soiulu de articlii ce potu servi poporului romanu spre invetiatura si petrecere. Pretiulu de prenumeratiune pre anulu intregu e numai 1 fl v. a. — pentru Romani'a 3 franci — lei. Abonantii voru primí de totu gratis portretulu distinsului nostru publicistu Georgiu Baritiu si alui Avramu Jancu. — **Preotulu Romanu.** Va esí in 1-a si 16-a st. n. a lunei, si vá publicá totu soiulu de articlii din sfer'a

CARTILE

SATEANULUI ROMANU.

DESCÉPTA-TE ROMANE!

Cartea II.

Februarîu.

An. VIII.—1883.

Trimisulu provedintiei.

STROFE

Inchinatè M. S. Regelui Carolu I.

I.

*Amintindu-mi tôte-acele vijelii ingrozitóre
Ce-a 'nduratu pe marea vietiei barc'a gintei lui Traianu,
Se me 'ntrebu 'mi vine adesea, cum acésta ginte óre
Nu s'a stinsu de multu cu totulu intr'alu undeloru noianu?*

*Apoi dreptu respunsu èu àflu, cà-o fiintia preste fire
Tiene 'n mâna-i totu ce este susu in ceriu si pe pamentu;
Pe unu neamu pe càì spinóse 'lu conduce la marire
Èr' pe altulu de pe culme 'lu rěstórna in mormentu.*

*Ah! de câte ori dujmanii in nebun'a loru trufie
'Si dîceáu, cà fiiulu Romei este stersu dintre cei vii!
Si pândiáu numai momentulu, suridiendu de bucurie,
Se-impartiésca între sine roditórelè-i mosii!*

*Dar' candu toti redicáu braciulu pe Românu se mi-lu dobóre,
Far' de-a fi in lume cine se-i dea mâna de-ajutoriu:
Sângerându de mîi de rane, elu si-atunci stá in petióre
Intaritu de o sperantia, ce-i zimbiá in viitoriu.*

*Si 'ndreptandu rogari profunde spre 'naltimea cea stelósa,
Induratulu ceriu in fine glasu-i tristu au ascultatu;
Si misicatu adêncu in sufletu de suspinele-i duióse,
Domnulu vecinicu dintre stèle intr'o dâ a cuvêntatu:*

„Stingeti-ve din vedere-mi nori de ceatia 'ntristatóre,
Ce 'nveliti cu-a mortii umbra ale Daciei câmpii,
Si lasati se védia lumea, stralucindu ér' in splendóre,
Coronati cu foi de lauri, pe ai Romei mândrii fii!

„Nu, eu nu voiescu in nóptea nimicirei pe vecie
Se apuna-acestu poporu,
Ce cu-ataf'a doru s'aventa catra-a dilei radia vie,
Si de atáf'a tempu aspira la unu splendidu viitoru;

„Cu-a, dujmaniloru mânje si cu sórtea ne'mpacata
De unu siru intregu de veacuri elu se lupta ne'ncetatu,
Far' asi fi pierdutu credinti'a si curagiulu vre-odata,
Far' asi fi scapatu din mâna busduganulu ferecatu.

„Unu poporu ce 'n pieptu hranesce inima-atátu de vitéza,
Si-a jertfitu atáf'a sânge pe alu tierii lui altaru,
Are dreptulu se-ajunga la marirea, ce viséza,
Merita se fía 'n lume sprigínitu de mine chiar'.

„Fía dar'! Voiu se-i dáu mân'a, voiu se-lu facu ér' tare, mare,
Unulu si nebiruitu . . .
Cum erá odinióra, candu in patri'a, ce aré,
Falnicu cu Traianu in frunte dela Rom'a a venitu;

„Si la sóre se mi-lu scótia din rob'i'a 'ntunecata,
Se 'mplinésca intr'o dî dalba alu iniméi s'ale visu,
Unu barbatu î-i voiu tramite, cum lui Israelu odata,
Inzestratu cu-a mea potere, eu unu Moise i-am tramisu.“

II.

Ast'feliu intr'o dî senina, susu pe tronu-i de lumina
Domnulu din ceriu a graitu:
Si din raiulu seu de stele cu a s'a minte divina,
Elu la tine-atunci, o! Carolu, elu la tine a ganditu . . .

Déci mânatu de-alui vointia spre dumnedieesc'a-i tiénta
Din palatu-i vechiu plecási;
Si, nutrindu in sinu-ti nobilu o idea mare, sfânta,
Cu pământulu Romaniei raiulu patriei schimbási.

Cându sosi-si in asta tiëra sbiciuita de fortune
Cine ar' fi cugetatu,
Cà prin tine-o stea frumösa, stëu'a gloriei strabune
Lumina-v'a înc'odata ceriulu ei intunecatu?

Erá nópte-atuncia inca... Adi pe bolta-unu mândru söre,
Sörele neatêrnarii, ne suride lucitoriu,
Si la Radiele-i de auru Romani'a iubitoru
Recunösce 'n tine Carolu, pre alu ei mântuitoriu,

Cà 'n unire cu a tierei tinerime de focu plina,
Spargëndu cëti'a, ce umbrise ale Daciei câmpii,
Ai facutu se vëdia lumea stralucindu ér' in lumina
Si incoronati cu lauri, pe ai Romei mândrii fii.

Cà-ci — cá Moise cu toiagu-i — tu minuni de vitejie
Sevêrsindu cu spad'a t'a,
Despicási in döue marea, care ne tieneá 'n robie,
Si spre plaiulu fericirii ai, sciutu a ne indreptá.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Da, trecut'au nóptea lunga de robie si-intristare,
Adi in undele perirei geme lacomulu tiranu;
Da, esit'amu din Egiptulu umilintiei seculare;
Dar' suntemu departe inca de doritulu Canaanu.

Pân'acolo câte lupte si fortuni de gröza pline,
Ne ascëpta 'n cale inca prin desiertulu lungu si latu!
Câte voci mai murmura-voru, cà erá cu multu mai bine
A mâncá pânea sclaviei in Egiptulu blastematu!

Dar' Romanii sciu se tiena pieptu la ori ce vijelie,
Si nemicu n'o se-i abata dela tiënt'a ce dorescu,
Pe câtu tu, iubite Rege, cu-a t'a gingasia socia,
Veti lucí in a loru cale cá doi stëlpi de focu cerescu.

Inainte deci, o! Carolu, pe a fapteloru carare!
Cà-ci in plaiulu Romaniei insusi Domnulu tã-a tramisu,
Se renasci acësta tiëra si din mica s'o faci mare,
Se 'mplinesci intr'o dî sfânta alu Romaniloru sfântu visu.

Mai bine noi cu noi.

— *Novela din poporu.* —
(Urmare.)

II.

Florica nu dormi tota noptea. O si greu 'ti trece noptea candu nu poti dormi.

Suntu in vieti'a omului nopti mai negre ca ale momentului, — atunci candu plange anim'a in taina, si ochii veghiaza lacrimandu, — atunci candu sêntiesci ca numai ai nemica, si ca lumea te arunca in ghiarele disperarei, dupa ce ti-a datu unu momentu se gusti din raiulu nalu-ciriloru.

Si Florica, copil'a cea mai frumoasa in satu, si cea mai frumoasa in lume, iubia pre Codru; ei au copilaritu impreuna, si au crescutu cu dragostea loru — pâna in vrêst'a candu omulu 'si pierde cumpetulu, si anim'a sbora nebuna.

Ce mai contrastu! Codru era voinicu si mandru; candu se insira in hora se-lu fi sorbitu cu ochii; er' Chimu? O! cene era Chimu?

Feciorulu diacului Efrimu era scurtu la statura, cu unu capu mare si ochi mici, si cu o gura mare cu busa dramboiate; adauge la tote acestea unu versu — deca l'am potea numi versu — disarmonicu si pre nasu, care era o insusire moscenita dela betranulu Efrimu.

Devenindu vacanta parochi'a vecina „Seraci'a“ — Efrimu 'si rupse siette parechi de opinci, mai pre la dumnealui domnulu protopopu, mai pre la unu omu cu influintia la vladicia — si mi ti-lu baga pre Chimu la popie, desi la „Seraci'a“ nu era decatu o gradina plina de cucute, si unu pamancioru de clasa zero — la resipiturile numite „Dealulu acastailoru.“

Dar' apoi 'si dicea Efrimu: ca 'lu voiu face popa, ca-cioricum pop'a-i domnu, de doi morti patru sloti, in mana colacu si lumina, in pantece curechiu cu slanina. — Hei! ca nu era prostutiu mosiu Efrimu, — dar' era apoi Chimu si pentru elu.

Si dupa-ce mersè Chimu la popie nu invetià nemica, că elu nu sciá ce e ace'a: invetiatura! lui i placea alu dracului „crampampelu“ adeca o rachie cu miere arsa; si in doi ani cătu siediú Chimu se se popiasca, nu se legà de elu decātu singuru numai versiulu lui Lazaru.

Dar' apoi pre Chimu 'lu cunosceáu mai bene in Seraci'a decātu la popie, că-ci cântându elu odata in baserica nevestele fugira cu tótele, candu 'si incepù Chimu cântec'a; ba inca lelea Veca nu se sffi a povesti la jocu si a dice: că Chimu ar' fi bunu se-si intierce draculu copii cu elu.

Atât'a mai lipsia numai! satulu intregu facù o rogare la vladicie, in care spuneáu verde si pre facia: că mai bene 'si lasa cu totii legea, decātu se fia batjocoriti cu unu popa cá Chimu, că ei — adauserà — au avutu unu popa cá repausatulu pop'a Andreiu, de tí-se rumpeá anim'a cându î-i audiái cântec'a; si in urma dechiarara netedu: că odata cu capulu loru nu le trebue Chimu de popa.

Efrimu si Chimu inse nece nu visáu de asia rusine. Că dora si in Seraci'a eráu ómeni cu capu, buna-óra dascalulu Burta, si-apoi unde 'si punea Burta pén'a, erá vai de locu, că de acolo 'si luá Domnedieu mil'a!

Destulu-tí si buga u ca asiá stá lucrulu.

Dar' apoi precându se intempláu acestea in Seraci'a, pre-atunci in comun'a Frumós'a, se latí vestea că Chimu se popesce, si se insora cu Floric'a cea frumósa fat'a lui badea Grue.

Despre acést'a povestiáu femeile in pridvorulu besericei, fetele la fântân'a satului; si satulu intregu dominec'a la hora.

Mai ántáiu intielesé lucrulu Catrin'a lui Jonutiu a Ulicáului, si dela ea satulu intregu.

— Asia, asia cumetra Anuca! — povestiá la o margine a horei Catrin'a — Floric'a se marita dupa dumnealui jupánu Chimu.

— Nu credu — respunsé Anuc'a — că dóra tu sci cătu i-e de dragu Codru alui Florea.

— Ei! că dóra nu-i prósta lelea Sanda se-si marite fat'a dupa Codru — cându póte se si-o faca preutésa, — scíi, jupânésa preutésa.

— Nu credu, nu credu — adause a intari Anuc'a — vomu vedé, dar' eu nu credu odata cu capulu.

Intru ace'a hor'a urmá cu tóta veselia, o! ca si dulce e hor'a románésca.

Flácàii dau man'a cu copilele, si insirati cu totii mica in drépt'a si in stâng'a, cá spicele de gráu in driculu verei — ochii pandescu alti ochi, animele suspina dupa alte animi; si dorulu sbóra nebunu dela flóre la flóre, de pre sênu pre sênu, prin cunun'a frumósá, prin hor'a cea dulce si fàrà grigi.

Dar' dest erá o dt frumósá de véra, desí satulu intregu se indesá in giurulu teneretiloru fericiti, nu sciu de ce nu-ti pareá asia draga hora!? — eráu flácài si copile frumóse, dar' lipsiá ceva din acésta cununa, — dóue flori, numai dóue; si stralucirea loru ti-ar' fi furatu ochii si anim'a, si nu te-ai mai fi departatu dela hora pana-i lumea.

Codru si Floric'a! óre unde suntu ei?

Cólea in gradin'a lui badea Grue, siedeáu la vorba in umbr'a désá a nucului — o copila si o betráná.

Copil'a erá Floric'a cu ochii inundati in lacremi, o! ce mai ochi frumosi, gândiai că suntu dóue viorele stropite de bobi de róua.

Si betran'a erá Gachiti'a, mescera la díle grele, — ea 'ti scieá povestí de venitoriu, te poteá face se-ti visezi ursitul — ba inca erá in stare se implinésca ori ce doru ar' fi avêndu o anima.

— Asiá, asiá, — dícea Gachiti'a — lasa numai pre matusic'a, Florica, flóre draga! ti-oiu aruncá cu cusutoriulu, si déca vréi ti-oiu invelí foculu se-ti visezi ursitul, că dóra numai nu te-oiu lasá de peritu, audi acolo! se vreie se te marite dupa Chimu, o! bujorasiulu matusiei bujorasii.

— Si óre potereái face se-mi visezu ursitulu mama Gachitia! — intrebá suspinându Floric'a?

— Lasa numai pre matusic'a porumbasiule! — respunsé Gachiti'a — se mergi Marti sér'a in rèsceucea drumuriloru,

scfi cólea la mediu-de-nópte, se iei o mâna de tierina, apoi totu cu spatele inainte se grabesci la pórt'a judelui se rumpi trei asciutie si trei gategiele si se alergi in graba cu tote aceste la mene — apoi lasa numai pre matusic'a porumbasiule! cá dóra 'su mescera eu la de acestea.

— Ti-i face, pomana mama Gachitia! cá mi se rumpe anim'a de dorere — multiemí suspinându copil'a, cá omulu cându i intindi unu páiu de nadejde si o vorba de mangaiere.

Intru ace'a sosí Marti sér'a, Floric'a erá ingrigiata si gândita, si nu sciu de ce î-i tremurá anim'a in sênu, incátu sênu ei se misicá de bătăi neregulate.

Asceptá pâna cé adormirá cu totii in casa, — deschisê frumosu feréstr'a, sarí usioru pre prisma, apoi josu, si se indreptá tremurându spre mediloculu satului.

Afara erá unu intunerecu inspaimântatoriu, departe se audiá unu latratu de câne.

Floric'a mergea cu pasi rapedi, parea o umbra ce se stracura pre uljtia — si ajungédu in rescrucea drumuriloru, apucá cu sfiala o mâna de tierina, apoi cu spatele inainte porní spre cas'a judelui, rumpse tremurându trei asciutie si trei gategióre, si 'si luá apoi calea spre colib'a Gachitiei.

Colib'a Gachitiei erá in marginea satului, in risipiturile unui pârâu numitu „cium'a“..... Floric'a alergá cu pasi usiori si repedi — tremurá serman'a copila!

In urma ajunsê; — scoborí cá la 20 de trepte in risipitura; erá asudata si tremurá, anim'a ei abia mai batea — gândiai cá 'si va da resuflarea din urma.

O radia de lumina strabatú la ochii ei prin usi'a colibei, erá palida si infiorátore cá lumin'a iadului.

Floric'a se opri; ar' fi intratu dar' nu se semtieá in potere, slabise dela anima, incátu de-abia o mai tiêneáu piciórele.

Apoi se imbarbatá, si facandu o sânta cruce intrá in coliba.

Colib'a erá afundu sub pamentu; in vatra licuriáu de-abia câteva flacari din unu taciune aprópe stinsu.

Gachiti'a erá incolacita in giurulul focului, trei mâtie negre cá pên'a corbului, se jocáu cu pletele ei albe si despletite — gandeái cá e unu duchu reu in ceasurie de urgía.

— Ai venitu Florica! bolborosí bab'a?

— Venitu! repunsè copil'a cu frica.

Apoi Gachiti'a se redicà radiemându-se in o cârja vecie strimba, maturà vatr'a, preserà pre ea tierin'a adusa de Floric'a, si cu ascieles si gatejele aduse de ea, atítià din nou foculu.

Si dupa ce se prefacurà tóte in jaru, Gachiti'a luà unu cuiu lungu de peptanasiu parasitu, 'lu batù cu unu maiu in vatr'a focului, recitându cu unu versu deosebitu acesteã vorbe:

Santa Maria

Santa de tene

Eu nu batu cuiulu acesta in vatra, ci 'lu batu in sufletulu la partea si la dat'a Floricài, care dela Domnedieu sântulu, se i-se rumpa sufletulu si anim'a — precum rumpe biràulu legile, — asiá se nn póta fi elu fàrà ea, precum nu pote fi satulu fàrà biràu si biràulu fora satu.

Apoi dupa-ce batù cuiulu in vatra, începù alu invalí cu jaru, urmându-si mai departe descântec'a....

Focu, focusiorulu meu!

Eu te invelui

Tu nu te inveli,

Eu m'asiu culcá,

Tu nu te culcá,

Si te fà sierpe lauru

Balauru

Cu soldii de auru

Cu 99 de guri vorovitóre

Cu 99 de urechi auditóre

Cu 99 de picióre pornitóre, —

Dùte la 99 de tigàrniti,

La 99 de temniti,

La 99 de cetati boeresci

Cu porci domnesci, —

Stringe purecii dela cotetie

Si pèduchia dela temnitie

Si foculu de pre tigàrnitie,

Si te dù la partea Floricài

Si la dat'a ei
Cu peciórele pocnesce-lu
Cu cotii plesnesce-lu
Arde-lu si-lu topesce
Si la ea 'lu-arãduesce.
Curundu si de graba
Cã-acum are cu elu treaba,
Pre unu butucu de róta
Se-lu aduci indata,
In visu se-lu viseze
Pâna 'n prãndiu se-lu vedia,
In fația se i-se uite
In gura se o sarute,
De dupa capu se-o apuce
In patu apoi se se culce; —
Se nu aiba somnu a somnã
Nece sufletu a suflã
Pân' la ea n'a alergã
Santa Maria
Santa de tene!

Tramite-lu in visu se-lu viseze
Pâna in prãndiu se-lu vedia,

Apoi suflã de trei ori preste focu dicũdu: „Asia se se rumpã sufletulu lui dupa tene (aci se uitã spre Floric'a) si se se topesca cum te vei topi tu focule! si asia se arda sufletulu lui dupa tene, precum vei arde tu cuiule!“ —

Apoi facũ preste ele unu semnu magicu, si in urma risè un'a asia de selbatecu incãtu tiũu colib'a si totu giurulu.

Floric'a stã inmarmurita; faci'a ei erã alba cá paretele, chiar' busale ei decomunu rumene si ciresii 'si pierdurã farmeculu si dulceti'a loru.

— Asia drag'a matusiei! acum se mergi acasa
hi, hi, hi, — risè bab'a — dar' nece in laturi, si nece in-
apoi nu cumva se te uiti, cá atunci va fi vai de tene
hi, hi, hi! — Apoi se te culci, si nece nu vei adormi bene
si 'ti vei visã ursitalu . . . hi, hi, hi! risè ea cá unu
demonu.

Apoi trasè pre copila spre usia si o impinsè órecum cá de-a sil'a afara inchidiẽdu usi'a dupa ea.

Erã unu intunerecu grozavu, — se porni o ploia cu vëntu — incãtu se clatjã vesduchulu.

Prin sênulu copilei treceau florile mortiei, — i se pareá cá celea trei mâtie vinu dupa ea, si nu cutesá se se uite indereptu.

— Nu me lasá santa feciora! — suspinà Floric'a facându-si cruce — si alergându cá o nãluca prin intunereculu noptiei.

Nece o vorba, nece unu latratu nu conturbà tacerea mormentalá a noptiei — numai vântulu si plói'a cu selbatací'a loru.

Dar' éta ea se opresce — i-s'a nazaritu cev'a, privesce inainte cu gróza si tremur'a cá sí prundiale ce plangeáu pre arbori.

O! Domnedieule, indurate de tenereti'a si nevinovati'a ei!

Si mai iute decâtu se póta ea bagá de séma, se audí unu versu dulce intrebându: — Cene-i?

— Codrule! — strigà ea cu unu versu dulce dar' tremurându si cadu fora sêmtîre in bratiale iubitului seu.

— O Domnedieule indurate! eschlamá elu sdrobotu de dorere, atingându cu caldura fruntea rece si desfigurata a frumósei copile.

Apoi o luà in bratia, o incaldî cu suflarea lui, si chie-mându-o incetu si dulce pre nume, se grabí spre cas'a lui badea Grue.

(Va urmá.)

Romancuti'a.

Romancutia cu bertiti'a
Tiucu-ti ochii si guriti'a;
Pentru faci'a t'a de spume
Lasi-ti tier'a mergi in lume.
Siese boi cu clopotiele
Caru si pluguri cu otiele,
Siese vaci inbelsiugate
Facu voinicu din papa-lapte,.

Pentru ochii tei cei doi
Lasi in brésda siese boi,
Siese boi inbourei
Nu-su de scumpi cá ochii tei!
Dar' pe ochii tei cei doi
Dá-asíu plugu cu siese boi,
Dá-asíu lumea, porumbea,
Se te scíu cá esci a mea!

V. R. BUTICESCU.

Prelegeri din Stuparitu. Ingrigirea stupiloru primavér'a.

Lasatulu si esaminarea cosiuriloru.

Dupa repausulu iernei lungi, candu se mai lungesce dfu'a si se mai incaldiesce atmosfer'a, stupii inca se trediescu la o viétia nóua, si pre la mediloculu lunei lui Fauru regin'a si incepe a ouá, si déca scade néu'a in dílele mai calde i-potemu lasá se sbóre pre afora, cá se se curatiéscá si se respire aerulu curatu, ce loru le folosesce fórte. Acumu i si vedemu portandu apa pentru sine si pentru pui.

Inainte de a-i lasá inse, se fimu cu luare a minte la cosiurile celea mai slabe asia, cá acelea totu-déun'a se aiba loculu celu mai favoritoriu in stupina, adeca se le asiediamu acolo, unde lucescu celea mai de ántáie radie ale sórelui, si unde suntu scutite mai bine de vânturi si tempestati.

De sub cosiuri suntu de a se maturá farmaturile si albinele mórte de preste iérna, si e de cercatu de a mènuntulu, cá óre între albinele celea mórte nu se afla regin'a, si decumva o-amu aflá mórta la cutare-va cosiu, indata trebue a-i dá o bucatiea de faguru cu oue séu puii de atunci, cá albinele se-si póta face regina, ór' mai târdíu e de adausu si o bucatiea de faguru cu oue séu puii de trantorú, cá regin'a tenera se se póta fecundá. Acumu trebue se fimu atenti la tóte misicarile albineloru, cá se ne convingemu, cá óre are regin'a miere si poporulu de ajunsu. Miere trebue se aiba, cá-ci, ori cum se amble tempulu, totu-si pâna câtra 20 aprile nu se potu nutri din campu, dar' de multe ori si pâna mai târdíu. De multe ori se intempla, cá stupii consuma mai multu preste iérna, decátu precum calculasemu noi, si pentru primavéra le remane fórte puçina miere, incátu trebue se intrerumpa puitulu; atunci trebue se le damu miere de ajunsu, si încá fia carui-a cosiu odata pentru totu-dean'a. Nu e mai reu, decátu candu i nutrimu din dí in dí, cá-ci cugetandu, cumcá aceea totu asia va merge, necugetandu la venitoriu, si implu tóte celulele góle cu puii, si apoi la stupi cei slabi mai de-a rëndulu suntu góle celulele; si de acolea in colo se le dâmu câtu de multu. abia suntemu in stare a-i multiemi deplinu; dee acumu unu tempu mai rece pentru câte-va díle, cá se nu póta albinele amblá la câmpu, albinele slabescu si pieru, puii pieru de fóme si cosiulu capeta putrediune, ce e destula calamitate.

De nu le damu nutretiu de locu, si albinele nu au, se rescu si cadu pre scandura, séu in form'a unui roiú hemisitu parasescu cosiulu si ieu lumea in capu. Deci se-i nutrimu, de poftesce lips'a, dar' la nutrire se fimu precauti cá se nu stricamu, voiendu a folosi.

Cum se nutrescu stupii ?

Înainte de a espune regulile nutririi, observăm, cumcă co-siurile trebuie bine lipite și urdinișul stremțat, că se se pōta apēră mai cu succēcu contr'a albineloru rapace, cari acum și începū spionagele sale, și cumcă stupii cei mai pușinu populați se se acopere cu ceva saci, vestminte rele ș. a. că dându pre neasceptate ceva tempu mai rece, se nu piēra puii. În Maiu și Juniu nu trebuie inadusiti cu astupatulū și lipitulū. Mai încolo, că stupii cei mai slabi se nu-i lasamu încā a șborā, mai alesu de dispunemū numai de pușina miere, pāna candu nu se mai adauge nutretiu-lū la cāmpu înșorāndu pomii, că-ci amblāndu la cāmpu, consuma mai multū, și apoi amblāndu la cāmpu, unde nu se potū saturā, se le trēca nutretiu-lū și se ajunga într'o starei deplorabilā.

Candū nutrimū stupii, trebuie se observamū :

a) Candū amblamū cu miere, se nu versamū sēu picuramū pre diosu, ca se nu damū ansa la rapire.

b) Se le dāmū odatā pentru totu-deaun'a de ajunsu. Albinelē suntū econōmele celea mai bune din lume, ele suntū crutiātōrie și nū prapadescu. E daunā, că dupā constructiunea coșiu-riloru nōstre nu ne potemū dā mierea lorū spre pastrare.

c) Se le dāmū miere curatā, că-ci prin alte ingredientie potemū stricā albineloru și pōte capetā și coșiu-lū putrediu-ne.

d) Se le dāmū miere numai de catrā sēra, sēu în dile nōrōse și cu plōia, și se astupāmū coșiu-lū bine, că se nu pōta esī.

e) Uneltele de nutritū, indatā ce amū gatatu, se le depar-tāmū din stupina.

Nutretiu-lū 'lū potemū dā pre deasupr'a, de cum-va coșiu-lū se pōte destupā pre acolo, și pre de desuptu. Pre deasupr'a dāmū mierea asiā, că luāmū astupusiulū și mierea topitā la focu, dar' nu fierbinte, o tornāmū într'o sticlā, pre care o legāmū cu o bucatīca de pānza pre la gura, și apoi o lasāmū cu gur'a în diosu în gaur'a deasupr'a în loculu astupusiulū. Mierea picurā prin coșiu, și albinelē o stringu și o asiēdia în celule. De e coșiu-lū cilindricu ori de scānduri, potemū totū pre deasupr'a dā mierea și în faguri.

(Va urmā.)

VASILIE MUREȘIANU.

Nici stajariu nici magariu.

— Anecdota. —

Țiganulu într'o dī si-a luatū magariulu și o plecā și elu la lemne. Nu-i placū tuf'a, nu tufanulu, nu cerulu, nu mestecanulu, cu unū cuventu nici unū lemnū ce ar' fi potutu duce animalulu seu. Țiganulu cautā unū stejaru secularu.

Strabate crāngulu, pierde tempulu, se afunda în padure, și se duce, duce pāna ce vede unū stejaru mare pe marginea unū pērēu: erā copaciulu dupā poft'a animei lui.

Ast'a e ce cautu, 'si dîse omulu cu animalulu micu si cu proiectele mari. De l'oiu taiá de ici, cade la vale de rîpa; de l'oiu aiá de dincóce dáu eu de rîpa. Stâi cá sciu eu ce se facu . . . Voiu se legu o funia cu unu capetu de vêrfulu copaciului si cu altulu de gâtulu magariului, si eu se taiu de la sanátos'a. Apoi candu a fi se cada copaciulu, îndemnu magariulu meu se mi-lu trage la densulu, si se mi-lu aduca câtu-i de lungu si de latu josu la pamentu, numai bunu de incarcatu.

Cum cugetà si vorbí, asiá si facú si se puse apoi napruiulu pe taiatu. Anevoie nu e de a stricá séu de a distruge; anevoie este de a plantá, de a lasá a cresce unu arbore. Resuná vâile si crângurile vecine de loviturile repetate ale securei. Copaciulu incepù in urma a trosni si a se leganá; incepù firesce a se incliná si catra vale. Funi'a prin urmare se intindeá cu câtu vêrfulu se incliná mai multu, — nu trecù multu si intr'o clipa bietulu animalu fù sugrumatu si aredicatu in aeru, intocm'a cá o pétra invertita in prascia de unu braçiu vigurosu; par' cá ar' fi sburatu magariulu si nu alt'a; éra mai vêrtosu candu preste capu ajunse de ce'alalta parte, se repedí cá unu iedu dinpreuna cu stejarulu in fundulu rîpei.

Tîganulu remase cu manile incrucisiate, cu ochii sgâiti si cu gur'a cascata, crucindu-se de mirare.

— Fiu, fiu, fiu! minunea t'a sante Drandavelo cu cioculu de arama! (Feliulu acest'a de ómeni, adeca Sarsailii nostrii, n'au nici o religie, nici santu, nici Domnedieu, si déca 'si alegu si ei câte unulu, alu loru cauta se fia cu cioculu de arama.) — Minunea t'a Nanio, uita colo! vediúi si magariu sburandu! — se cruceá tîganulu fluierandu.

Magariulu inse ce sbóra, in adeveru cá nu se mai vede la urma. Tîganulu prin urmare remase fàrà magariu si fàrà stajariu.

Erá tristu acumu, oparitu cu totulu, vediîndu-se fàrà magariu si cadiutu cá din ceriu din tóte sperantiele s'ale, mai vêrtosu candu 'si puneá in minte, cá avea se faca pe Romanu se crepe de necasu, candu l'a vedé se vie cu stejariulu intregu dinaintea bordeiului séu a cortului.

Pierderea 'lu costà multu, pierderea 'lu desceptà din tóte visurile, si 'lu facù a judecá cum nu mai judecase pâna aci.

— Ce cautáiu eu se víu pâna la capetulu lumei? 'si díceá elu; cine me puse pe mine se me legu de stajaritu si se me lasu de frundiarity! éc'asiá! me apucáiu se facu magariulu ursu, si nagódea de stajariu se mi-lu facu ursariu! éc'acum!... bine díce Rumanic'a, cá unde nu e petióre vai de capu!

— Minti tîgane! se audí din padure; nu se díce asiá, cá unde nu e capu, vai de petióre.

Acést'a erá vócea unui Romanu ce vediușe tóte din padure și nu-si mai batuse capulu de a mai díce cev'a țiganului, că-ci o mai patíșe odata cu densulu, de a fi calificatu de Dumnedielea (cum nu mai audise nici-o data) candu s'a apucatu se-i spuie că o se cadia, daca stă pe vêrfulu crengei si taie dinjosu dela inchietur'a crucei.

Țiganulu se uită imprejuru si nu vediu nimic.

— Asta e cá si angerulu ce me batea nóptea preste burta cu biciulu de focu, candu me duseiu sér'a la cumetru si nu vruí se mânâncu, candu me pofți la masa, — 'si dícea Sarsaila.

Tristu dara apucă drumulu prin padure inapoi singuru singurelu. Cătu mai incolo intâlní pe Romanu in cale, ce i-i esí inainte si care, prefacându-se că nu scie nimic:

— Cum o mai duci mestere? 'lu intrebă Romanulu cu ironia naiva si fórte romanésca.

— Bine Rumaní ca, dara dumneat'a? N'ai avutu vreo paguba?

Avea nevoie de mângaiere bietulu Sarsaila alu istoriei nóstre: ínse cum se 'si spuie foculu? că-ci erá si infumuratu, mândru netântoculu, cá toti cei cu proiecte mari si cu crieri puçini. Nu vrea dibani'a de Sarsaila se spuie ce a facutu despre ale magariiei, se feriá de-a deschide si vorb'a; vrea o mângaiere fâra a se umili.

— (Ce o se díca caliculu ast'a de Romanu candu va sci că eu singuru amu venitu de capu magariului? 'si dícea in sine cu proiecte mari. — Haide se me facu că 'mi cautu magariulu si intrebú de densulu.) — Rumanico, ii dise, n'ai vidiutu unu magariu?

— A fi unu magariu cu urechile mai lungi de cătu a calului? intrebă si Romanulu suridiendu pe subtu mustetia, că e bunu elu de multe ori de nisce asemenea urbanitati.

— Hei, Rumanico, hei!

— A fi unu magariu grivu? nu-e asia țigane!

— Hei, Rumanico! mai spune, mâncati-asíu gura.

— A fi unu magariu ce nu rinchéza cá caii, ci sbiara cá vidivii magari'a sa?

— Apoi de-a hai'a 'lu cautu si eu.

— Ba l'amu veditu.

— Unde, Rumanico, unde?

— Ia mai incolo pasceá pe câmpu.

Țiganului ii vení se sbóre de bucurie; se mai lasă ínse, că-ci nu erá tímpu de sboratu; se saturase de sborulu in care vediușe pe bietulu magariu. O apucă numai incotrâu ii aratase Romanulu cu man'a.

Mai departandu-se de Romanu, scóșe unu suspínu si dise: se dea Dumnedieu se fia cum díce Rumanic'a, se nu fia cum șciú eu.

D. Joanu Heliade Radulescu.

FELIURIMI,

Viéti'a omului. La inceputulu lunei chiamà Domnedieu pe tôte fiintiele víi inaintea s'a, pentru a hotarî fie-carei'a menirea vietiei, anii si numele.

Elu a inceputu cu omulu, carui'a i dise:

„Tu se fii Domnulu fapturei, toate ti se incredintiéza tfe; tu esci cu cele mai nobile insusfri: precepere si vorba; statura t'a se fie inaltiata — obla, pentru a privi si rug'a ceriulu. Numele teu e *omu* si anii vietiei t'ale suntu trei-dieci.“

Inse omulu lacomu de viétia, se plansè Facatoriului dicèndu: — Déca suntu domnulu fapturei inzestratu cu astfeliu de insusfri, pentru-ce se fie viétia mea atâtu de scurta?“

Ddieu rîsè cu blandetie si i dise se stea de-o parte pâna va imparti nume si ani si celoralalte fapturi.

Veni si rëndulu magariului, si Ddieu i zise:

„Tu se porti poveri; in sudórea fetiei t'ale se taraesci sacii a-casa; se mananci spini si buruieni; se nu te gandesci decâtu la sarcin'a t'a. Numele teu e *magariu* si anii vietiei t'ale suntu trei-dieci

Bietulu magariu incepu se plânga amaru si dise:

„Se ducu o viétia atâtu de grea, se amu dile atâtu de negre si se mai portu si povor'a aniloru?! O, fie-ti mila si ia-mi diumetate din ei!“

Atunci omulu celu lacomu de viétia vine si se róga se i-se dea lui cei 15 de ani ai magariului. — Ddieu rîse cu blandetia si i dete lui.

Veni rendulu canelui. Creatoriulu dise:

„Tu se siedi lânga casa, se o pazesci cu frica, sa latri tóta umbr'a si se o mârâi; se mananci oase. Numele teu e *cane* si anii vietiei tale suntu trei-dieci.“

Cânele plansè amaru si dise:

„Se ducu eu o viétia atâtu de amara si se mai portu si greutatea aniloru? Fie-ti mila, Dómne iami-i de jumătate!“

Omulu celu lacomu de viétia vine si cere si pe cei 15 ani lapedati de câne. Creatoriulu rîse cu blandetia si i dete.

Mai la urma vine si rëndulu moimei. Ddieu i dise:

„Tu se ai statur'a si figur'a unui omu dar' tu se fii numai slab'a lui umbra; se fii de risulu si batjocor'a copiiloru, se joci pe bitiu si numele teu se fie *moima*, ér' anii vietiei tale se fie optu-dieci.“

Biat'a moima plansa amaru dicèndu:

„Se ducu eu o viétia atâtu de miserabila, se fu en slab'a umbra a omului si se mai ducu si povor'a atatoru ani? Fie-ti mila, iami 30 din ei!“

Omulu lacomu de viétia cerù Facatoriului si pe cei 30 de ani ai moimei.

Ddieu rise si de asta data cu blandétia si i implint poft'a.
Éta dar cuprinsulu aniloru ce compunu viéti'a unui omu.
Cugete fie-care seriosu si dîca apoi — cu mân'a pre anima —
cà n'avemu dreptate.

Canteculu catanei cu obsitu.

Cātu-i satulu se vorbesce,
Cà mandr'a mea me iubesce.
Lasa iubésca-me 'n pace,
Cà la mine reu nu face.
Evangeli'a încă dîce:
Cà iubitu, omu-i ferice.
— Me iubesce si me póte,
Cà-su fecioru de siese còte:
Nu batu birtulu c'-alti feciori,
Ci numai in serbatori;
Si atunci de jale grea,
Cà nu vedu pe mandr'a mea.
— N'o vedu, cà mäs'a o-ascunde,
Se n'o afli ori-si-unde.
Nu sciu Dieu si ce gândesce
De-asia tare o feresce.....
Cātu am catanitu in tiéra,
Mâncându profontu de secara,
De mai multe mândre-amu datu
Dar' nici un'a n'am tiucatu.
Nu Dieu, cà-ci la catania,
Amu invetiatu omenia:
Cà déca nu e a mea,
Se nu me atingu de ea.

Catani'a o-am plenitu,
Si obsitulu mi-o venitu. —
Fii dar' mandra-acu voiósa
Cà tu esci a mea alésa;
Si te grabesce cu mine
La altariulu cu lumine,
Se juramu cu juraminte:
Cà de astadi inainte,
Amendoi avemu o sórte
In viétia, pân' la mórte.
Pop'a bin' ne-a cuvêntá,
Io-oiu fi-alu teu si tu a mea!

J. J. A.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Niculae Fekete Negrutiu in Gherl'a.

Gherl'a. Imprimari'a „Auror'a“ p. A. Todoranu 1883.

bisericesca, scolastica si literaria — de interesu in prim'a linea pentru clerulu romanu. — **Mai alesu atragemu atentiunea clerului ruralu asupr'a prediciloru publicande in acestu anu.** — Pretiulu pre anu e 4 fl., — pentru Romani'a pre anu 10 franci — lei. — Abonantii pre anulu intregu voru primí cá premiu de totu gratis portretulu distinsului nostru filologu si istoricu Timoteiu Cipariu. — Abonantii noi, la cerere proprie voru primí, asemenea de totu gratis si portretulu Esc. S'ale Domnului Dr. Ioanu Vancea de Butés'a, Archiepiscopu si Metropolitu de Alb'a-Juli'a-Fagarasiu, datu cá premiu in anulu acest'a.

Tóte trei diuariale aceste — cu tóte 5 si pentru abonantii noi cu tóte 8 portretele de premiu — de-odata abonate costau numai 8 fl., $\frac{1}{2}$ anu 4 fl.

Cei ce dorescu a avé aceste diuaria se ne aviseze indata. — Collectantii voru primi gratis totu alu 5-lea esemplariu in natura ori in bani.

Calendariale nóstre pre anulu 1883

se mai afla de vendiare in câteva esemplare. Doritorii de a le avé se grabésca a si le procurá. Ambele, pre langa partea calendaristica fórte bogata, contienu o multíme de materii pentru instructiune si distractiune.

„**Calendariulu Familiei**“ costa spedatu franco 50 cr. v. a. Totu alu cincilea esemplariu se dá gratis; si asié 5 esemplare costau 2 fl., 10 esemplare 4 fl., — ér' 20 esempl. odata dispuse se dau numai cu 7 fl. v. a.

Langa acestu calendariu este alaturatu, cá premiu de totu gratis, o icóna fórte frumósa — representandu pre Maiestatile loru Regele si Regin'a Romaniei.

Calendariulu Sateanului Romanu costa espedatu franco 35 cr. v. a. Totu alu cincilea esemplariu se dá gratis; si asié 5 esemplare costau 1 fl. 40 cr. 10 esempl. 2 fl. 80 cr., — ér' 20 esempl. odata dispuse se dáu numai cu 5 fl. v. a.

 CALENDARIULU SATEANULUI ROMANU impreuna cu „**CALENDARIULU FAMILIEI**“ de-odata dispuse costau — spedate franco — numai 75 cr. unu esemplariu, — 3 fl.—5 esemplare, 6 fl.—10 esempl. — si 10 fl.—20 esemplare.

Diuaria nóua. In Blasiu au inceputu deodata dóua diuaria — ambele organe oficiali a provinciei basericesci greco-catolice de Alb'a-Juli'a si Fagarasiu. — „Fóia basericesca“ Organu pentru cultur'a religiósá a clerului si poporului. Redigeata de Dr. Ale-

sandru V. Gram'a. Apare in 10 si 25 a luni si se prenumera pre anu cu 3 fl. — „Fói'a scolastica.“ Organu pedagogicu, literariu si scientificu. Joane Germanu prof. gymn. redactoriu. — Apare in 10 si 25 si se prenumera pre anu cu 3 fl.

Poesii de Jonu Tripa. Unu volumu de 182 pagine. Cuprinde 98. poesii — mare parte forte frumose, scrise in stilu usioru si limbajiu poporalu. — Pretiulu e 1 fl. v. a. — Se pote procura si dela Redactiunea acestui diuariu.

Memorialulu partidei nationale romane Ed. II se pote procura dela librariile „Aurora“ din Gherla. W. Kraft din Sibiu si N. I. Ciurcu din Brasiovu cu pretiulu de 1 fl. (si 5 cr. pentru portulu postalu.)

Flori de toamna. Poesii de *Teodoru V. Pacatianu* — bene-cunosutu cetitoriloru nostri din inspiratiunile-i poetice publicate in colonele acestui diuariu — au esitu de su tipariu in dilele acestea si se afla de vendiare la Redactiunea acestui diuariu. — Editiunea ord. cu 1 fl. er' ed. de luxu cu 2 fl. v. a.

Acestu opu cuprinde: 14 poesii „D'ale mele,“ — 15 poesii de „Amor“ — 7 poesii „Tragedia“ — 5 poesii „Lacrimiore“ — 10 poesii „Ei“ — 8 poesii „Maric'a“ — 14 poesii „Diverse“ cu totulu 73 poesii si Prefati'a totu in poesia.

Coron'a sicriului. Romanu originale din vieti'a sociale a natiunei romane. De Gregoriu Maioru teologu in seminariulu din Blasin. Se afla sub tipariu, si se va espeda p. t. domniloru prenumeranti cu inceputulu lui februaru 1883. — Pretiulu unui esemplariu e 80 cr. si 5 cr. porto. — Recomandam partinirei caldurese a publiculu rom, pre tenerulu scrietoriu alu acestui opu.

➡ *Distinse la Espositiunea din Lipsca.* ➡

Paseri Canaria Harziane

cele mai frumose cu cantulu forte placutu se afla de vendiare la **Klein Ödön in B. Csaba.** Si in tienaturile celea mai indepartate inca se tramitu pre langa garanti'a ca voru sosi vii si nevatemate.

— *Cataloge, cu semnarea speciiloru si a pretiuriloru, se tramitu gratis ori-cui le cere.*